

EESTI KONJUNKTUURIINSTITUUT

ESTONIAN INSTITUTE
OF ECONOMIC RESEARCH

Rävala 6 19080 Tallinn Estonia tel 668 1242 fax 668 1240 e-mail eki@ki.ee

Eesti alkoholiturg
2009. aasta I kvartalis

Tallinn
Juuli 2009

Töö on teostatud Eesti Põllumajandusministeeriumi tellimusel

Vastutav täitja: Kiira Martens

Projektigrupi koosseisus: Pille Liivaauk

Eesti Konjunktuuriinstituut

Rävala 6 19080 Tallinn

tel 6681242

E-post: eki@ki.ee

<http://www.ki.ee>

Copyright © Eesti Konjunktuuriinstituut

Sisukord

Sissejuhatus	5
1. Üldosa	7
2. Kanged alkohoolsed joogid	11
3. Õlu	22
4. Lahjad alkohoolsed joogid	27
5. Rektifitseeritud etanool (piiritus)	34
6. Viinamarjavein ja vermut	36
Kokkuvõte	39

SISSEJUHATUS

Töö eesmärgiks on anda ülevaade Eesti alkoholisektori arengust 2009. aasta I kvartalis.

Töös analüüsitakse:

- alkoholsete jookide tootmise muutusi;
- alkoholsete jookide väliskaubandust riigiti ja tooteliigiti;
- alkoholsete jookide jaemüüki siseturul;
- jaehindade muutusi.

Käesolevas ülevaates on kasutatud Eesti Statistikaameti tootmise ning väliskaubanduse andmeid, ettevõtete tootmise ja siseturu müügi andmeid ning Eesti Konjunktuuriinstituudi kaupluste hinnavaatluste tulemusi.

Töö esimene osa annab lühiülevaate kogu Eesti alkoholiturul toimunud, järgnevad osad keskenduvad erinevate alkoholsete jookide turutrendidele põhjalikumalt.

Töö maht on 39 lehekülge.

EESTI ALKOHOLITURG 2009. AASTA I KVARTALIS

1. ÜLDOSA

Tootmine

Alkohoolsete jookide hinnatõusu ja elanike ostujõu vähenemise tõttu olid praktiliselt kõikide alkohoolsete jookide tootmismahud **SA andmetel** 2009. aasta I kvartalis väiksemad kui aasta tagasi. Erandiks olid vaid kanged alkohoolsed joogid, mille toodangu maht püsis eelmise aasta I kvartali tasemel ning ulatus 3,5 mln liitrini. Samas tuleb arvestada sellega, et aasta tagasi oli I kvartalis tootmismahud tavapärasest väiksem, sest 2007. aasta IV kvartalis toodeti suurtes kogustes kangeid alkohoolseid jooke ette. EKI-le edastatud tootjate andmetel toodeti käesoleva aasta I kvartalis viina 2,64 mln liitrit ning seda oli sama palju kui 2008. aasta esimesel kolmel kuul, likööre toodeti 35% vähem kui aasta tagasi. Kangetest alkohoolsetest jookidest suurenes aastatagusega võrreldes vaid rummi toodangu maht.

Õlle tootmismahud ulatus jooksva aasta 3 kuuga ligi 25 mln liitrini, seda oli 14% vähem kui 2008. aasta I kvartalis. Kiires tempos on vähenenud ka lahjade alkohoolsete jookide toodang, mida toodeti 2009. aasta I kvartalis 29% vähem mullusega võrreldes, kusjuures langus toimus nii segatud piiritusjookide kui kääritatud jookide grupis. Kõige enam on aastaga vähenenud aga puuvilja- ja marjaveinide toodangu maht (-56%). Rektifitseeritud etanooli (piirituse) tootmine Eestis lõpetati 2008. aastal hoopis.

Tabel 1

Alkohoolsete jookide tootmine Eestis 2007-2009 (mln liitrites)

	2007 I kv	2008** I kv	2009 I kv	Muutus +/-	
				'09 I kv/ '08 I kv, mln l	'09 I kv/ '08 I kv %
Kanged alkohoolsed joogid	4,28	3,51	3,52	0,01	0,3
EKI hinnangul	4,59	3,50	3,22	-0,28	-7,7
Õlu	30,51	28,81	24,77	-4,04	-14,0
Lahjad alkohoolsed joogid*	7,34	5,16	3,66	-1,5	-29,1
Rektifitseeritud etanool	1,50	0,97
Puuvilja- ja marjaveinid	1,17	1,20	0,53	-0,67	-55,8

* EKI arvutused (vastavalt SA jaotusele koondab segatud piiritusjooke ja siidrit)

** korrigeeritud andmed

Allikad: SA, EKI

Väliskaubandus

Alkohoolsete jookide müügikäive välisturule oli 2009. aasta I kvartalis 264 mln krooni, millest märkimisväärse osa moodustas kangete alkoholsete jookide, viinamarjaveini ja segatud piiritusjookide **reekspordi** käive. Täpselt ei ole võimalik välja tuua millise osa käibest kattis

Eesti põhieksport ja millise reeksport. Järgnevates peatükkides on tootegrupiti välja toodud Eesti ettevõtete poolt eksporditud alkoholi kogused, kuid Eesti kaubandusfirmade ekspordimahtude kohta andmed puuduvad. Nagu varemgi moodustas alkoholsete jookide kogueksporti rahalisest väärtusest suurema osa kangete alkoholsete jookide ekspordikäive ning see oli 2009. aasta I kvartalis 167 mln krooni. Viinamarjaveinide, õlle ja lahjade alkoholsete jookide rahaline eksport oli märgatavalt väiksem, vastavalt 34 mln krooni, 33 mln krooni ja 30 mln krooni. Lisaks eelnimetatud toodetele veeti välja 400 tuh krooni eest ka vermutit. Seoses tootmise lõpetamisega etüülalkoholi (piiritust) vaadeldaval perioodil ei eksporditud.

Koguseliselt müüdi Eestist välja kangeid alkoholseid jooke käesoleva aasta I kvartalis ligi 800 tuh liitrit (100%-lise alkoholina), millest rohkem kui poole (52%) moodustas viin, 27% viski, 14% liköör ja 5% konjak-brändi.

Tabel 2

Alkoholsete jookide rahaline põhieksport ja -import ning ekspordi- ja impordihinnad I kvartalis 2008-2009

	Hind, kr/l		Käive, mln kr		
	2008 I kv	2009 I kv	2008 I kv	2009 I kv	'09 I kv/'08 I kv, +/- %
EKSPORT					
Kanged alkoholised joogid kangusega kuni 80%*	286.12	211.25	442,5	166,5	-62,4
Õlu	7.02	8.57	38,5	33,1	-14,0
Lahjad alkoholised joogid	9.13	10.40	30,2	30,2	-0,2
Etüülalkohol kangusega >80%	13.92	...	6,2
Viinamarjavein	51.13	48.30	34,1	34,2	0,4
Vermut	31.07	19.93	0,1	0,4	3,2 korda
EKSPORT KOKKU	x	x	551,6	264,4	-52,1
IMPORT					
Kanged alkoholised joogid kangusega kuni 80%*	223.03	103.61	555,7	171,8	-69,1
Õlu	9.59	10.33	31,9	26,1	-18,3
Lahjad alkoholised joogid	12.43	10.24	53,4	44,9	-15,9
Etüülalkohol kangusega >80%	12.48	13.60	10,3	6,9	-33,4
Viinamarjavein	38.38	41.75	123,1	140,7	14,3
Vermut	37.34	30.20	5,3	2,9	-45,1
IMPORT KOKKU	x	x	779,7	393,3	-49,6

* 100%-lises alkoholisisalduses

Allikas: SA

Eesti alkoholitootjate andmetel (tabel 9) viskit ja konjakit-brändit ei ole nemad 2009. aasta I kvartalis välisurule müünud, millest võib järeldada, et SA andmed kajastavad vaid nende jookide Eestit läbinud transiitvedu. Vaadeldaval perioodil toimus ka viina ja likööri reeksport, mis võis olla 70% ja 78% vastava joogi kogu eksporditud kogustest. Lisaks kangetele alkoholsetele jookidele reeksportiti ka viinamarjaveine, mille kogueksporti maht ulatus 707 tuh liitriini. Õlut müüdi välisurule 3,9 mln liitrit ja lahjade alkoholsete jookide ekspordimaht

ulatus 2,9 mln liitrini. Kõige kiiremini kasvas aastaga vermuti eksport (5,5 korda), mis sisuliselt tähendas selle joogi reeksporti.

Põhilisteks Eestis toodetud alkohoolsete jookide eksporditurgudeks olid naaberriigid, nii teistesse Balti riikidesse müüdi suurem osa õllest ja kääritatud lahjadest alkohoolsetest jookidest. Läti ja Leedu on Eesti jaoks olulisteks sihtriikideks ka kangete alkohoolsete jookide osas. Oluliseks välituruks Eesti jaoks on ka Venemaa, kuhu 2009. aasta I kvartalis müüdi ligikaudu pool eksporditud kangetest kui lahjadest alkohoolsetest jookidest.

Tabel 3

Alkohoolsete jookide koguseline eksport ja import I kvartalis 2008-2009 (tuh liitrit)

	2008 I kv	2009 I kv	'09 I kv/'08 I kv, +/- %
EKSPORT			
Kanged alkohoolsed joogid kangusega <80%*	1 547	788	-49,1
sh Eesti tootjate kanged alkohoolsed joogid	426	375	-11,9
Õlu	5 481	3 861	-29,6
Lahjad alkohoolsed joogid	3 308	2 901	-12,3
Etüülalkohol kangusega üle 80%	450
Viinamarjavein	666	707	6,2
Vermut	4	22	5,5 korda
IMPORT			
Kanged alkohoolsed joogid kangusega <80%*	2 492	1 658	-33,5
Õlu	3 328	2 525	-24,1
Lahjad alkohoolsed joogid	4 324	4 381	1,3
Etüülalkohol kangusega üle 80%	825	504	-38,9
Viinamarjavein	3 207	3 371	14,3
Vermut	142	96	-32,4

* 100%-lises alkoholis

Allikas: SA

SA andmetel ulatus alkohoolsete jookide **impordikäive** 2009. aasta esimese 3 kuuga 393 mln kroonini, millest 44% kulutati kangete alkohoolsete jookide ja 36% viinamarjaveinide sisseveole. Suurel määral on ka siin tegemist nende jookide Eestit läbiva transiidiga. Teiste jookide impordikäibed olid märgatavalt väiksemad.

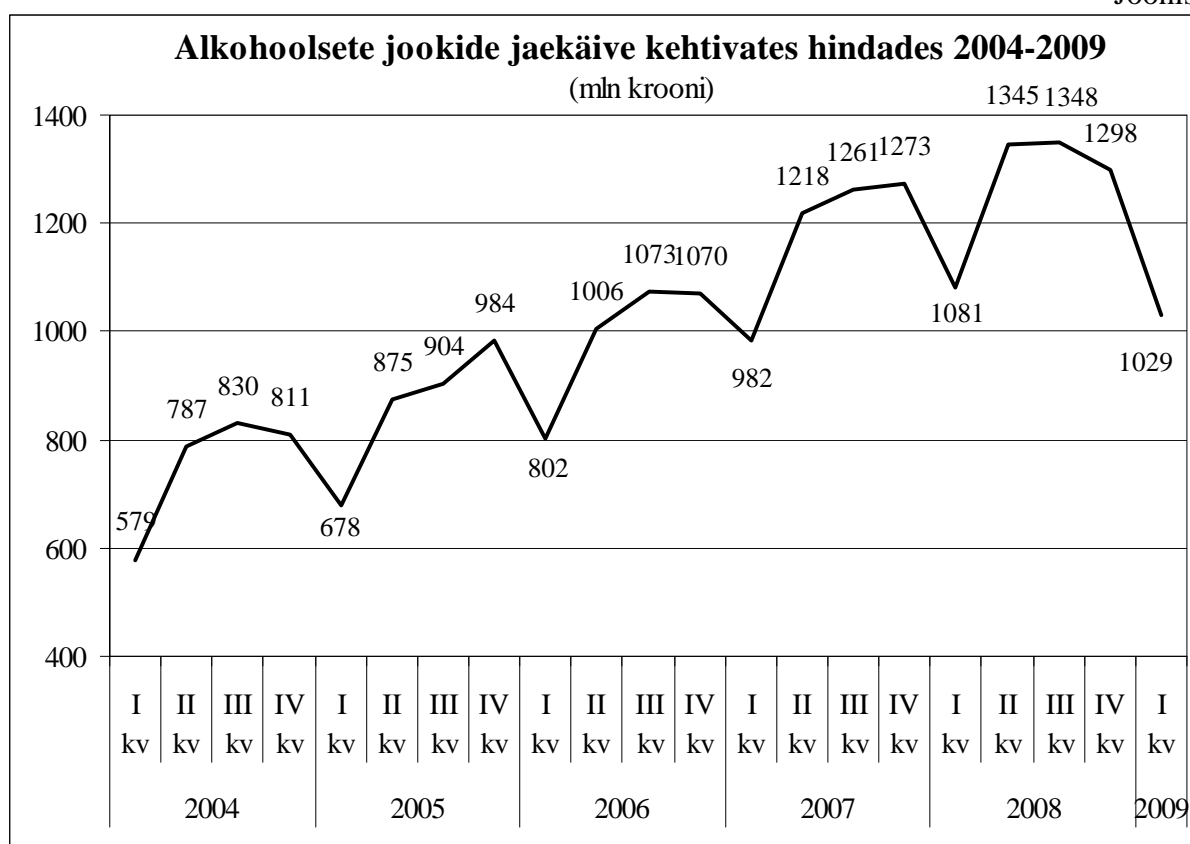
Kangete alkohoolsete jookide **koguseline import** oli aastatagusega võrreldes kolmandiku võrra väiksem ning ulatus 1,66 mln liitrini (100%-lises alkoholis). Lahjade alkohoolsete jookide import ei ole aastaga oluliselt muutunud, neid toodi Eestisse 4,4 mln liitrit (tootel märgitud kangusega). Õlle impordikogused olid I kvartalis neljandiku võrra väiksemad kui aasta tagasi, õlut toodi Eestisse 2,5 mln liitrit. Viinamarjavein oli praktiliselt ainsaks tooteks, mille impordikogus olid I kvartalis suurem kui aasta tagasi ning ulatus 3,4 mln liitrini. Lisaks eelnimetatud jookidele osteti väiksemates kogustes sisse ka piiritust (504 tuh l) ja vermutit (96 tuh l).

Jaemüük

Kui seni on alkoholsete jookide **jaekäive** aasta-aastalt suurenenud, siis 2009. aasta I kvartalis oli see esmakordselt aastatagusest väiksem. Alkoholsete jookide jaekäive kehtivates hindades oli SA andmetel 2009. aasta I kvartalis 1029 mln krooni, mis on 2008. aasta I kvartaliga võrreldes 4,9% väiksem (2008.a I kv 1081 mln kr) ja 20,7% väiksem kui eelmise aasta lõpus. 2009. aasta I kvartali jaekäibe languse põhjuseks on alkoholsete jookide kõrgem hind ja väiksemad müügi kogused siseturul, mida suurel määral on mõjutanud majanduskriis ja maksutõus ning selle tulemusena elanike ostujõu vähenemine.

Alkoholsete jookide **tarbijahinnaindeks** tõusis 2009. aasta I kvartalis 11,2% 2008. aasta I kvartaliga võrreldes ning 0,7% 2008. aasta IV kvartaliga võrreldes.

Joonis 1

Allikas: SA

2. KANGED ALKOHOOLSED JOOGID

Tootmine

SA andmetel 2009. aasta 3 kuuga toodeti Eestis kangeid alkohoolseid jooke enam-vähem sama palju kui aasta tagasi (2009. a I kv 3,52; 2008.a I kv 3,51 mln l). EKI-le esitatud **tootjate andmetel**, ulatus kangete alkohoolsete jookide toodangu maht 3,2 mln liitrini ning see kogus oli 8% väiksem kui eelmise aasta samal perioodil. Kuna 2008. aasta I kvartalis oli kangete alkohoolsete jookide tootmiskaht maksutõusu eelse ettetootmise tõttu tavapärasest väiksem, siis võib käesoleva aasta I kvartali (mõlema allika) tootmisnäitajaid pidada siiski tavalisest nõrgemaks.

Sarnaselt varasemaga, müüdi suurem osa Eestis toodetud kangetest alkohoolsetest jookidest siseturul (2009.a I kv 69%; 2008.a I kv 68%), kuid müügiimahud olid EKI andmetel 6% mullusest väiksemad. Tagasiminekuks toimus Eesti jaoks tähtsate kangete alkohoolsete jookide müügilanguse arvel - nt kodumaist viina müüdi EKI andmetel koduturul 7% vähem kui aasta tagasi ja likööri 9,5% vähem. Teiste Eestis toodetud kangete alkohoolsete jookide müük suurenes eelmise aasta sama perioodiga võrreldes, kuid nende müügiimahud olid võrreldes viina ja likööriga väga väikesed.

Ettevõtetest suutsid kangete alkohoolsete jookide tootmiskahtu mullusega võrreldes suurendada AS Liviko ja AS Remedia, teistel see vähenes. Jätkuvalt on suurim kangete alkohoolsete jookide tootja Eestis AS Liviko, kes hõlmates ligi ¾ nende jookide nii kogutoodangust kui siseturu müügist. Teisel positsioonil püsis AS Altia Eesti (~15%), kolmandal-neljandal positsioonil olid võrdselt AS Remedia ja AS Liiwi Heliis. Väikestes kogustes tootis kangeid alkohoolseid jooke ka AS Valtu Vein.

Tabel 4

Kangete alkohoolsete jookide toodang Eestis I kvartalis 2007-2009 (mln liitrites)

	2007 I kv	2008 I kv	2009 I kv	Muutus +,-	
				'09 I kv/ '08 I kv, mln l	'09 I kv/ '08 I kv %
Kanged alkohoolsed joogid					
SA	4,59	3,51*	3,52	0,01	0,3
EKI	4,59	3,50	3,22	0,27	-7,7
sh EKI hinnangul viin	3,77	2,64	2,64	0,00	0,0
liköör	0,71	0,72	0,46	-0,26	-35,3
muud	0,11	0,13	0,42	0,29	3,2 korda

*SA korrigeeritud andmed

Allikad: SA, EKI

Tavapäraselt oli 2009. aasta I kvartalis kangete alkohoolsete jookide tootmise struktuuris esikohal **viin**, hõlmates 79% nende jookide tootmiskahtu (2008.a I kv 70%). Sel perioodil toodeti Eestis hinnanguliselt 2,64 mln liitrit viina (sama oli ka aasta tagasi). Kusjuures maitsetamata viina tootmine suurenes 4% aastatagusega võrreldes ja maitsestatud viina tootmine vähenes rohkem kui poole võrra (-54%). Sellega muutusid ka viinade tootmise proportsioonid

- maitsestatud viinad moodustasid 97% (2008.a I kv 93%) ja maitsestatud viinad 3% (2008.a I kv 7%) kogu Eesti viinatoodangust. Suurem osa Eestis toodetud viinast (72%) müüdi endiselt siseturule (2008.a I kv 77%).

Viinatoojate pingerida oli sama mis kangete alkoholsete jookide tootmises – suurimaks viinatootmise ettevõtteks Eestis oli AS Liviko, liidrile järgnes AS Altia Eesti. AS Remedia ja AS Liiwi Heliis osakaalud olid siingi võrdsed. Ainsana vähenes aastatagusega võrreldes AS Altia Eesti viinatoodang.

Liköörid olid kangete alkoholsete jookide tootmises tähtsusetl teisel kohal, hõlmates sellest käesoleva aasta 3 kuuga 14% (2008.a I kv 21%). Tootjate andmetel vähenes likööride toodangu maht 2009. aasta I kvartalis 36%. Sellise languse põhjuseks oli nii sise- kui välisturu eba- piisav nõudlus. Eriti kiire langus toimus ekspordi osas (-65%), poole võrra vähenesid ka Eesti tootjate poolt eksporditud likööride kogused (tabel 9). Siseturule müüdi eesti likööre 9,5% vähem kui aasta tagasi.

AS Liviko oli olulisimaks **likööride** tootjaks Eestis ning ettevõttele kuulus suurem osa (ligi 90%) selle joogi tootmisest, kuigi toodetud mahud olid väiksemad kui aasta tagasi. AS Remedia suutis likööride tootmist suurendada ja tõusis antud joogi tootjate seas teisele positsioonile. AS Liiwi Heliis oli likööritootjate seas toodangu mahult kolmandal kohal. Väiksemates kogustes tootis likööre ka AS Altia Eesti.

Teiste kangete alkoholsete jookide toodangu maht vaadeldaval perioodil kahanes võrreldes aastatagusega. **Konjaki-brändi** tootmismahut oli rohkem kui viiendiku võrra aastatagusest väiksem, moodustades 2% nende jookide kogutootmisest. Oluline langus toimus **viski** tootmises (-47%) ning **džinni** toodeti 6% vähem, kusjuures džinn hõlmas 1% kangete jookide tootmise struktuuris ja viski osatähtsus oli peaaegu märkamatu. Lisaks maitsestatud viinale oli rumm teiseks kangeks alkoholseks joogiks, mille tootmine suurenes (47%) ning rummi moodustas 1% vaadeldava tootegrupi kogutoodangust. **Muude kangete alkoholsete jookide** tootmismahut suurenes 15,5 tuh liitrit 2008. aasta I kvartalis kuni 59 tuh liitriini 2009. aasta I kvartalis.

Suur osa eelnimetatud Eestis toodetud jookidest müüdi jätkuvalt kohalikule turule. Konjakit-brändit ja viskit müüdi laovarude arvelt isegi rohkem kui toodeti. Eestis müüdi 50% siin toodetud likööri kogusest, siin toodetud džinni müük ulatus koguni 91%-ni ja rummi 71%-ni toodetust.

Valdava osa Eestis valmistatud **viskist** tootis AS Liviko. Ka **džinnitootmises** oli esikohal AS Liviko (hõlmas peaaegu 2/3 toodangust) ning esinumbrile järgnes AS Remedia. AS Liviko tootis ka suurema osa (3/4) Eestis toodetud **brändi kogusest**. Ligi viiendiku selle joogi kogutoodangust valmistas AS Remedia, ülejäänud AS Liiwi Heliis. **Muude kangete alkoholsete jookide** tootmise esinumbriks oli AS Liiwi Heliis, kes hõlmas rohkem kui kolmandiku nende kogutoodangust. AS Altia Eesti ja AS Liviko osakaalud nende jookide tootmises olid enam-vähem võrdsed ning veidi vähem valmistas nimetatud jooke AS Remedia.

Väliskaubandus

Kangete alkoholsete jookide kogueksporti käive oli 2009. aasta I kvartalis 166,5 mln krooni ja koguimporti käive ulatus 171,8 mln kroonini, seega oli nende jookide väliskaubakäibe saldo 5,3 mln krooniga negatiivne. Koguseliselt viidi 2009. aasta I kvartalis Eestist välja 788 tuh liitrit kangeid alkoholiseid jooke. Seda oli ligi 2 korda vähem kui aasta tagasi. Kuna Eestis toodetud kangete alkoholsete jookide ekspordikogus (375 tuh l) oli 11% aastatagusest väiksem (tabel 9), siis suurema osa kangete alkoholsete jookide ekspordi vähenemisest tuli mullusest oluliselt väiksema reeksporti tõttu. Seega 2009. aasta I kvartalis moodustas Eesti tootjate eksport kangete alkoholsete jookide kogueksportist peaaegu poole (48%; 2008.a I kv 27%) ning ülejäänud (52%; 2008.a I kv 73%) oli Eestit läbiv transiitvedu.

Tabel 5

Kangete alkoholsete jookide rahaline kogueksport ja -import ning ekspordi- ja impordihinnad I kvartalis 2008-2009 (100%-lise alkoholina)

	Hind, kr/l		Käive, mln kr		
	2008 I kv	2009 I kv	2008 I kv	2009 I kv	'09 I kv/ '08 I kv, +/- %
Eksport	286.12	211.25	442,5	166,5	-62,4
Import	223.03	103.61	555,7	171,8	-69,1

Allikas: SA

Tabel 6

Kangete alkoholsete jookide rahaline kogueksport ja -import ning ekspordi- ja impordihinnad I kvartalis 2008-2009 (100%-lise alkoholina)

	2008 I kv**	2009 I kv	2009 I kv/2008 I kv, %
Toodang*	1 334	1 338	0,3
Eksport	1 547	788	-49,1
Import	2 492	1 658	-33,5

*hinnanguline absoluutalkoholis; ümberarvutustel keskmiseks kanguseks võetud 38%

** toodangu mahu andmed korrigeeritud

Allikas: SA

SA andmetel veeti 2009. aasta I kvartalis kangetest alkoholsetest jookidest enim välja viina - 409 tuh liitrit (100%-s alkohol), mis hõlmas tootegrupi mahulisest ekspordist 52%. Teisel kohal oli viski, mida veeti I kvartalis välja 212 tuh liitrit ning see kogus, moodustades 27% kangete alkoholsete jookide kogueksportist, oli oluliselt väiksem kui aasta tagasi (-64%). See näitab, et just viski reeksport on aastaga märgatavalt vähenenud. Likööre müüdi välisurule 112 tuh liitrit ehk 14% kangete jookide kogueksportist. Lisaks eelnimetatud jookidele eksporditi ka 42 tuh liitrit konjakit-brändit, mis kattis 5% väljaveetud kogusest. Väikestes kogustes müüdi välisurule ka džinni ja rummi, mõlema joogi osakaalud olid võrdselt 1%.

Kangete alkoholsete jookide ekspordikogusest moodustas 43% viski ja viina, 5% konjaki-brändi ja 3% likööri reeksport (transiidivedu).

Tabel 7

Kangete alkoholsete jookide koguseline kogueksport ja -import ning struktuur
I kvartalis 2008-2009 (1000 liitrit, 100%-lise alkoholina)

	2008 I kv	2009 I kv	Struktuur '08 I kv,%	Struktuur '09 I kv,%
EKSPORT				
Kokku kanged alk.joogid kangusega alla 80%	1 547	788	100	100
sh Konjak-brändi	156,4	42,3	10	5
Viski	584,0	212,1	38	27
Rumm	12,2	6,4	1	1
Džinn	48,4	6,1	3	1
Viin	422,3	409,4	27	52
Liköör	323,4	111,7	21	14
IMPORT				
Kokku kanged alk.joogid kangusega alla 80%	2 492	1 658	100	100
sh Konjak-brändi	271,4	101,4	11	6
Viski	812,4	183,6	33	11
Rumm	53,3	55,5	2	4
Džinn	102,2	37,4	4	2
Viin	1 079,7	1 208,0	43	73
Liköör	172,7	72,0	7	4

Allikas: SA

SA andmetel veeti kangeid alkoholseid jooke peamiselt Venemaale, kuhu müüdi 48% kogu tootegrupi ekspordist ja ka märgatav osa transiidist.

Viina väljaveos oli esikohal Läti, kuhu läks 1/3 kogu eksporditud viinast. Tähtsuset järgmiseks viina ekspordi sihtriigiks oli Venemaa - sinna viidud kogused hõlmasid 28% viina müügist välisturule. Aastaga on oluliselt suurenenud Leetu müüdüd viinakogused, mis hõlmasid 18% viina kogueksportist. Soome müüdüd viinakoguste osakaal suurenes 8%-lt 2008. aasta I kvartalis kuni 12%-ni vaadeldaval perioodil. Ülejäänud riikidesse müüdüd kogused moodustasid summaarselt 9% väljaviidud viinast.

Likööri veeti Eestist välja endiselt kõige enam Venemaale (37% ekspordikogusest). Soome müüdüd kogused suurenesid poole võrra ning hõlmasid 36% antud joogi ekspordist (2008.a I kv 8%). Seevastu Läti väljaveetud liköörikogused vähenesid rohkem kui ¾ võrra, mille tõttu vähenes tema osatähtsus likööride ekspordimahus 15%-ni (2008.a I kv 21%). Ülejäänud riikide osakaalud olid alla 10%.

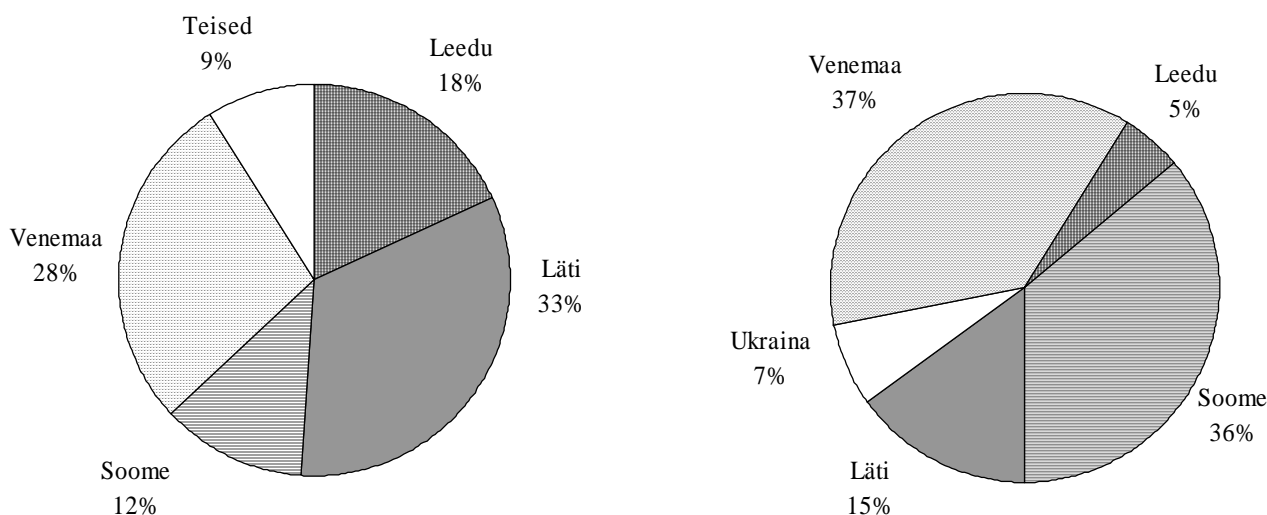
Nagu eespool öeldud, oli kogu kangete alkoholsete jookide grupi olulisimaks välituruks Eesti jaoks 2009. aasta I kvartalis Venemaa. Just sinna oli suunatud suurem osa Eestit läbinud alkoholi transiitvedudest, sest Venemaale veeti 95% eksporditud viskist ja 56% konjakist. Teisel kohal antud tootegrupi koguekspordis püsis Läti, kellele kuulus 21% kangete alkoholsete jookide ekspordimahust. Aastaga suurenes nii Soome kui Leedu osatähtsus nende jookide müügis väliturule, ulatudes vastavalt 14%-ni (2008. a I kv 5%) ja 11%-ni (2008.a I kv 8%).

Joonis 2

Viina ja likööri koguekspordi struktuur riigiti 2009. a I kvartalis (% ekspordikogusest)

viin 409 tuh l

liköör 112 tuh l

Allikas: SA

Tabel 8

Kangete alkoholsete jookide koguseline eksport riigiti 2008.-2009. aasta I kvartalis

	1000 liitrit (100%-lise alkoholina)		'09 I kv/ '08 I kv, %	Osakaal, %	
	2008 I kv	2009 I kv		2008 I kv	2009 I kv
Venemaa	966	381	-60,6	62	48
Läti	309	165	-46,6	20	21
Soome	75	111	48,6	5	14
Leedu	120	84	-29,5	8	11
Ukraina	15	18	18,5	1	2
Teised	62	29	-53,3	4	4
Kokku	1 547	788	-49,1	100	100

Allikas: SA

Eestis toodetud kangete alkoholsete jookide ekspordikogused olid 12% väiksemad kui eelmise aasta samal perioodil. Käesoleva aasta I kvartalis eksporditi põhiliselt kahte toodet –

viina, mille väljamüügikogus ulatus 285 tuh liitrini ja moodustas 76% kodumaiste kangete alkoholsete jookide ekspordist. Eesti päritoluga viina eksporditi I kvartalis 23% rohkem kui 2008. aasta I kvartalis.

Likööri veeti I kvartalis välja 88 tuh liitrit ning see moodustas 23% kodumaisest kangete alkoholsete jookide ekspordikogusest. Kodumaise likööri ekspordikogused vähenesid aastaga 50%. Välisurule müüdi ka Eestis valmistatud rummi ja džinni, kuid kogused olid oluliselt väiksemad kui aasta tagasi ning viina ja likööriga võrreldes marginaalsed.

Tabel 9

Eestis toodetud kangete alkoholsete jookide ekspordikogused
I kvartalis 2007-2009 (tuh liitrit, 100%-lise alkoholina)

	2007 I kv	2008 I kv	2009 I kv	'09 I kv/ '08 I kv, %
Kokku kanged alkohoolsed joogid	482,3	426,1	375,4	-11,9
sh viin	315,4	231,3	284,6	23,0
liköör	152,6	177,7	88,2	-50,2
konjak-brändi	4,5	6,9	-	-100,0
rumm	-	4,5	3,5	-22,9
viski	3,5	-	-	-
džinn	6,3	2,3	1,2	-47,8

Allikas: EKI

Kangeid alkoholseid jooke **imporditi** Eestisse 2009. aasta I kvartalis 1,66 mln liitrit (100%-lise alkoholina). Nende jookide impordistruktuuris oli esikohal **viin**, mis hõlmas 73% kogu tootegrupi sissetoodud kogusest. 2009. aasta esimese 3 kuuga imporditi viina kokku 1,21 mln liitrit (100%-lise alkoholina ehk arvestuslikult 3,02 mln liitrit 40%-lise alkoholina) ehk ligi 12% enam kui aasta tagasi. Viina sisseveetud kogustes hõlmas endiselt märgatava osa USA toodang, mis oli suurtes vaadides ja väga kange tööstuse tooraineks kasutatav viin. USA-st pärit viina impordikogus ulatus 827 tuh liitrini (100%-lise alkoholina), moodustades 68% viina impordikogusest ning seda oli neljandiku võrra rohkem kui eelmise aasta I kvartalis. Teisel kohal oli Ukraina päritoluga viina impordikogus, mis hõlmas 11% kogu sisseostetud viinast ning Venemaal toodetud viin hõlmas sellest 6%. Ülejäänud riikide osakaalud olid alla 5%.

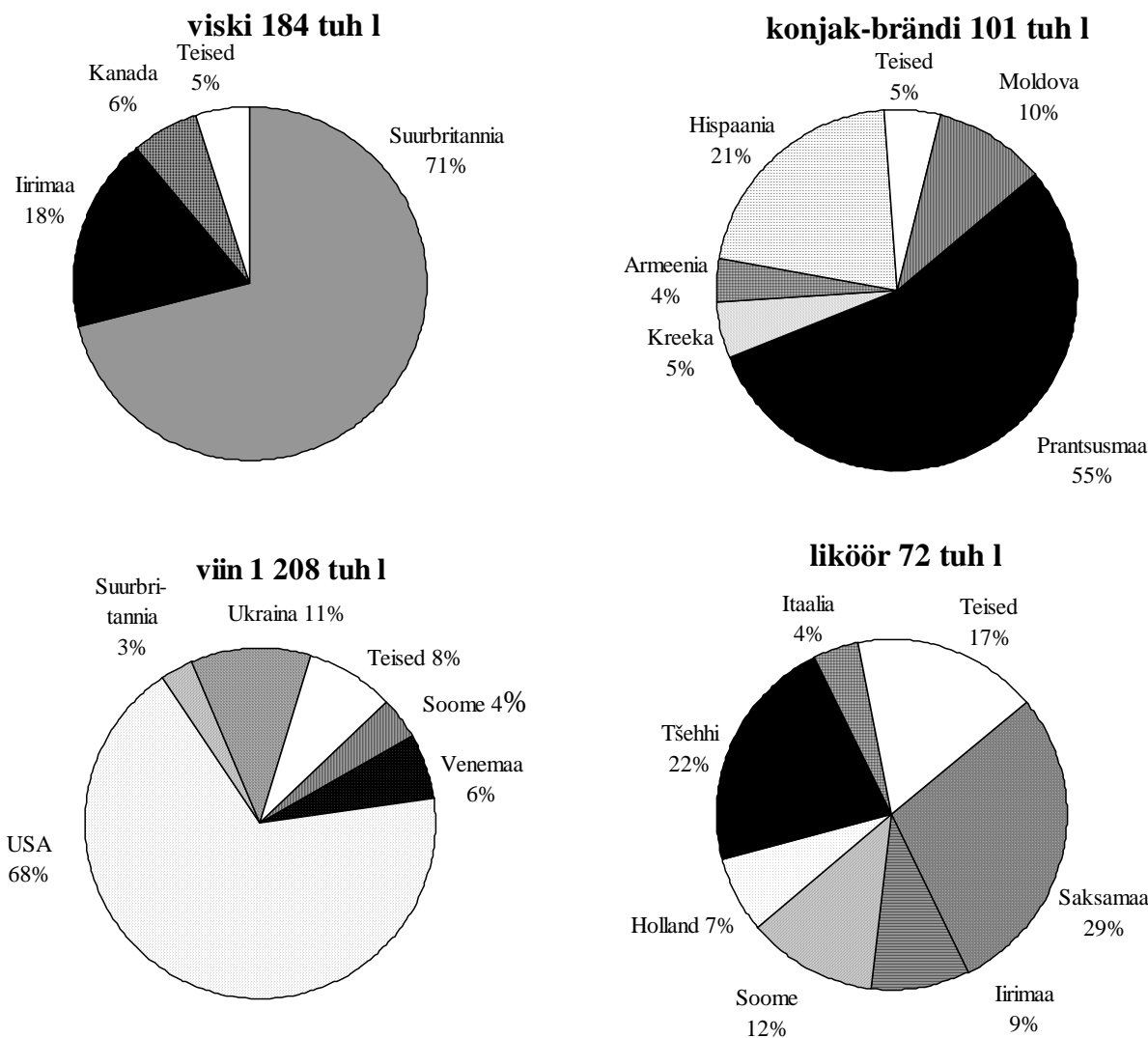
Kangetest alkoholsetest jookidest järgnes viinale impordimahult **viski**, mille sisseveokogus ulatus 2009. aasta I kvartalis 184 tuh liitrini (100%-lise alkoholina; osakaal 11%). Viski impordimaht oli 4,4 korda väiksem kui aasta tagasi. Kuna viski ekspordimaht oli SA andmetel suurem kui impordimaht, siis reeksporditi varasematel perioodidel müümata koguseid või on siin tegemist ebatäpsete statistiliste andmetega. Kuna viski puhul on tegemist väga suurte

impordi- ja ekspordimahtude aastase muutusega, siis on keeruline öelda kas on drastiliselt vähenenud reeksport või on SA andmed ebatäpsed.

Nagu eelmistel aastatel, osteti ka tänava valdav osa viskist sisse Suurbritanniast (71%). Tähtsusele teiseks impordiriigiks oli Iirimaa, kus toodeti 18% Eestisse I kvartalis sisseveetud viskist. Kanada toodang moodustas 6% antud joogi kogumportidist ning ülejäänud riikide kogused moodustasid summaarselt 5% antud toote mahulisest impordist.

Joonis 3

Kangete alkoholsete jookide kogumportidist
2009. aasta I kvartalis (% impordikogusest)

SA andmetel ulatus 2009. aasta esimesel 3 kuul **konjaki-brändi** impordimaht 101 tuh liitrini (100%-lise alkoholina). Seda oli ligi 2,7 korda vähem kui aasta tagasi. Konjaki-brändi import moodustas 2009. aasta I kvartalis 6% kangete alkoholsete jookide kogumportidist. Nagu varasematel aastatel, oli ka analüüsitaval perioodil suurimaks konjaki-brändi päritoluriigiks Prantsusmaa, kust osteti sisse üle poole (55%) antud toote kogumportidist. Osatähtsusele teisel positsioonil olid Hispaaniast sisseveetud brändikogused, mis hõlmasid 21% konjaki-brändi

impordist. Moldova päritoluga brandid moodustasid 10% antud tootegrupi sisseveost ning Kreeka toodang hõlmas sellest 5%. Teiste riikide osakaalud olid väiksemad kui 5%.

Likööride osakaal oli 4% kangete alkoholsete jookide sisseveokogusest ning neid imporditi 2009. aasta I kvartalis Eestisse 72 tuh liitrit (100%-lise alkoholina) ehk ligi 2,4 korda vähem kui aasta tagasi. Likööride impordis püsis esikohal Saksamaa, kelle toodang moodustas 29% selle joogi impordimahust. Oluliselt (ligi 5 korda) on suurenenud Tšehhi likööride import ning need hõlmasid 22% likööride koguimpordist. Aastaga suurenes ka Soome päritoluga likööride osakaal (2009.a I kv 12%; 2008.a I kv 5%). Seevastu Iirimaalt imporditud likööride kogused vähenesid 98%, millega kaasnes ka nende osakaalu vähenemine 42%-lt 2008. aasta I kvartalis kuni 9%-ni käesoleva aasta I kvartalis.

Vaadeldaval perioodil osteti sisse ka rummi ja džinni, kuid nende jookide kogused olid väikesed, hõlmates vastavalt 4% ja 2% kangete alkoholsete jookide sisseveetud kogustest.

Tabel 10

Kangete alkoholsete jookide koguseline import riigiti 2008.-2009. aasta I kvartalis

	1000 liitrit (100%-lise alkoholina)		'09 I kv/ '08 I kv, %	Osakaal, %	
	2008 I kv	2009 I kv		2008 I kv	2009 I kv
USA	663	839	26,6	27	51
Suurbritannia	598	203	-66,0	24	12
Ukraina	89	139	8,4	4	8
Venemaa	73	68	-5,7	3	4
Soome	36	54	49,1	1	3
Holland	13	26	-97,7	0	2
Leedu	21	28	33,7	1	2
Teised	999	301	-70,0	40	18
Kokku	2 492	1 658	-33,5	100	100

Allikas: SA

Viina sisseveo tõttu oli USA suurimaks kangete alkoholsete jookide impordiriigiks, kust imporditud kogused moodustasid rohkem kui 50% kogu tootegrupi sisseveost. Teiste riikide osakaalud olid oluliselt väiksemad - nt Suurbritannia hõlmas 12% ja Ukraina 8% kangete alkoholsete jookide koguimpordist. Ülejäänud riikide osakaalud olid alla 5%.

Hinnad

Kodumaise viina keskmine jaehind oli käesoleva aasta I kvartalis 11,8% kõrgem kui 2008. aasta I kvartalis ja 1,3% kõrgem kui eelmises kvartalis. Viina hinnad on aastaga kauplustes tõusnud peamiselt aktsiisimäärade tõusmise arvel, sest lisandunud aktsiisimäär ja sellest suureneva käibemaksu tõttu kallinesid viinad 2008. aasta veebruarist 2009. aasta veebruarini

10,7%, ülejäänud 1,1% hinnatõusust on ettevõtete (tootjad, kaubandus) poolne hinnalisa. Aastatagusega võrreldes tõusid madalama ja keskmise hinnaklassi viinad enam-vähem sama palju (ligi 12%), samal ajal kõrgema hinnaklassi viinad kallinesid 6,5%.

Tallinnas olid viinad endiselt odavamad ning hinnatõus oli väiksem (+10%) kui mujal Eestis. Populaarsemate kodumaiste viinabrändide jaehind on aastaga tõusnud peaaegu sama palju kui alkohoolsete jookide keskmine tarbijahinnaindeks, vastavalt 11,8% ja 11,2%.

2009. aasta II kvartalis viinahinnad väikse nõudluse tõttu langesid.

Tabel 11

Eesti kangete alkohoolsete jookide keskmised jaehinnad kauplustes
(0,5-liitrise klaaspudeli hind kroonides koos käibemaksuga)

	Veebr. 2008	Aug. 2008	Nov. 2008	Veebr. 2009	Muutus veebr.09/ veebr.08, %	Mai 2009
Eestis keskmiselt						
Viinad (maitsestatamata)	75.31	84.79	83.18	84.23	11,8	81.72
Madalam hinnaklass	65.01	71.77	72.36	72.84	12,0	68.63
Keskmine hinnaklass	85.61	97.81	93.99	95.61	11,7	94.81
Kõrgem hinnaklass	175.15	185.57	180.24	186.54	6,5	191.43
Liköörid	82.27	89.82	89.74	91.57	11,3	89.20
Marjaliköörid	56.25	63.01	64.09	63.89	13,6	63.98
Kanged liköörid	107.48	115.34	114.56	120.38	12,0	114.39
Kreemliköörid	83.10	91.10	90.58	90.44	8,8	89.24
Džinnid	81.88	94.82	97.25	96.07	17,3	96.21
Tallinnas keskmiselt						
Viinad (maitsestatamata)	75.08	84.28	79.41	82.45	9,8	80.82
Madalam hinnaklass	64.01	71.62	68.75	69.52	8,6	68.18
Keskmine hinnaklass	86.16	96.93	90.06	95.39	10,7	93.45
Kõrgem hinnaklass	175.97	185.67	189.30	189.30	7,6	187.67
Liköörid	81.36	89.37	87.27	91.03	11,9	90.32
Marjaliköörid	56.17	62.09	63.58	63.58	13,2	62.85
Kanged liköörid	104.38	115.32	109.28	119.32	14,3	118.28
Kreemliköörid	83.53	90.70	88.96	90.20	8,0	89.81
Džinnid	82.55	94.72	96.03	96.03	16,3	95.53

¹ 0,7-liitrine klaaspudel;

Allikas: EKI

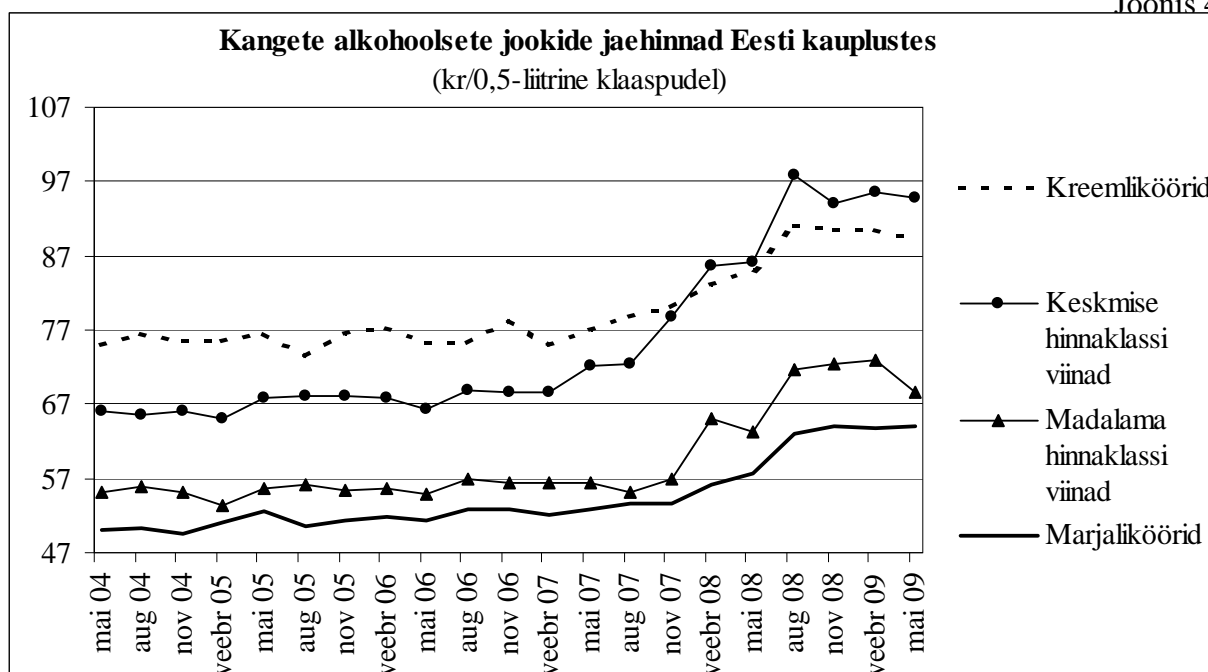
Kui 2008. aasta teises pooles kodumaiste likööride jaehinnatõus pidurdus, siis 2009. aasta alguses toimus uus hinnatõus. 2009. aasta I kvartalis olid likööride jaehinnad Eesti kauplustes keskmiselt 11,3% kõrgemad kui aasta tagasi (Tallinnas +11,9%). Aktsiisimäära ja sellest suureneva käibemaksusumma tõttu kallinesid liköörid aastaga 5,1%, ülejäänud osa hinnatõusust oli ettevõtete (tootjad ja/või kaubandus) poolne hinnalisa. Üle Eesti tõusid aastaga

kõige enam **marjalikööride hinnad** (+13,6%). **Kanged liköörid** olid 12% ja **kreemliköörid** 8,8% kallimad kui aasta tagasi. Tallinnas kallinesid teistest kiiremini kanged liköörid (+14,3%). Marjalikööride hind oli pealinnas 13,2% kõrgem kui aasta tagasi ja kreemliköörid kallinesid 8%.

Võrreldes eelmise kvartaliga kallinesid käesoleva aasta I kvartalis nii üle Eesti kui Tallinnas kanged liköörid vastavalt 5% ja 9%. Teiste likööride hinnad eelmise kvartaliga võrreldes oluliselt ei muutunud. Majanduslanguse süvenedes ja nõudluse vähenedes langesid jooksva aasta II kvartalis ka likööride jaehinnad.

Džinnide jaehinnad tõusid aastaga enam kui alkohoolsete jookide hinnad keskmiselt. Eestis toodetud džinnid olid 2009. aasta I kvartalis keskmiselt 17,3% kallimad kui aasta tagasi, Tallinnas 16% kallimad. 2009. aasta maikuuks ei olnud džinnide jaehinnad oluliselt muutunud eelmise vaatlusega võrreldes.

Ioonis 4

Allikas: EKI

11-s Euroopa Liidu pealinnas 2009. aasta märtsi esimesel nädalal läbiviidud rahvusvahelise hinnavaatluse kohaselt olid Tallinna supermarketites populaarsemate kohalike **viinade** jaehinnad kõrgemad kui Riias, Varssavis, Bratislavas, Berliinis ja Prahas. Viina hinnavahe Tallinnas ja Riias on aastaga oluliselt vähenenud (2009.a märtsis 47%, 2008.a märtsis 88%), kuna Lätis tõsteti 2009. aasta algusest käibemaks 18%-lt 21%-ni ning tõstetud on ka aktsiise. Viina hind Tallinnas ja Budapestis oli enam-vähem võrdne, ülejäänud pealinnadega võrreldes olid viin Tallinnas odavam. Aasta jooksul toimus kõige kiirem hinnatõus Riias, kus viin kallines 26%. Suurem osa sellest hinnatõusust toimus 2009. aasta alguses, kuna 2008. aasta detsembri algusega võrreldes oli viin Riias kallinenud käesoleva aasta märtsi alguses 17%. Vilniuses ja Bratislavas kallinesid viinad aastaga vastavalt 16% ja 13,5%. Aastaga on viin

kõige enam odavnenud Varssavis (-31%), suhteliselt kiires tempos on viinad odavnenud ka Budapestis (-18%) ja Prahast (-17%).

Tabel 12

Viina hinnad Euroopa pealinnade supermarketites 2008-2009. aastal
(kuu esimese nädala seisud, kroonides)

Pealinn	märts 2008	sept. 2008	detsember 2007	märts 2009
Kohalik viin 38-40%, 0,7-0,75 l klaaspudel				
Tallinn	108.13	114.98	112.73	107.00
Riia	57.66	65.68	62.11	72.58
Vilnius	99.64	99.64	99.63	115.51
Varssavi	114.05	109.56	-	79.14
Praha	122.50	127.50	93.61	102.03
Bratislava	81.93	90.52	92.10	92.95
Budapest	132.67	89.74	123.48	108.61
Helsingi*	229.85	229.85	229.85	248.00
Berliin	80.42	78.86	80.42	79.95
Amsterdam	234.54	231.41	231.41	231.41
Stockholm*	315.27	311.59	288.39	274.16
Absolut vodka 40%, maitsestatamata, 0,7 l klaaspudel				
Tallinn	261.95	265.63	265.63	282.63
Riia	360.66	351.98	241.71	268.27
Vilnius	219.74	212.73	191.66	249.19
Praha	213.91	220.19	198.74	201.52
Bratislava	213.58	233.92	242.96	241.62
Helsingi*	280.07	280.07	295.72	314.50
Berliin	200.64	205.86	205.86	213.68
Amsterdam	242.37	242.37	242.37	242.37
Stockholm*	381.99	383.63	352.82	322.62

* alkoholi kauplustes

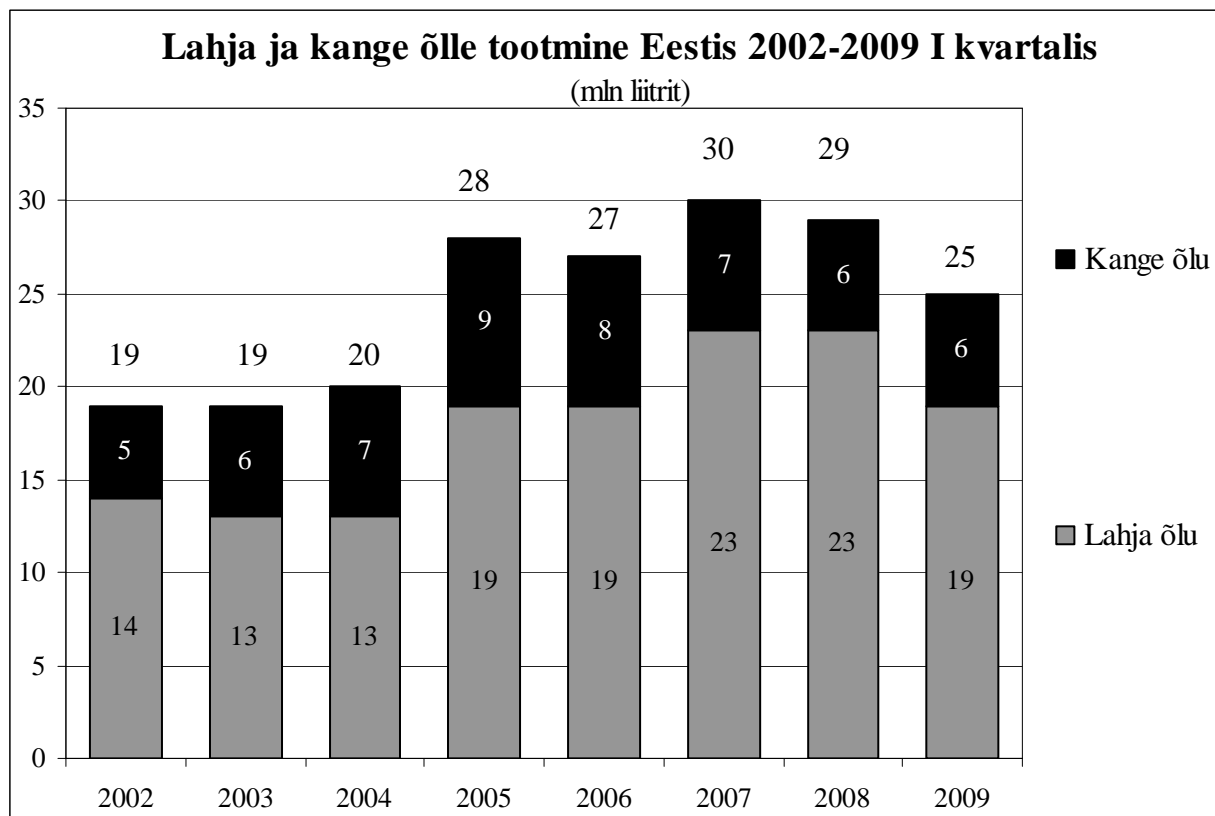
Allikas: EKI

3. ÕLU

Tootmine

Nii sise- kui välisturu väiksema nõudluse tõttu jäi õlle tootmiskaht SA andmetel 2009. aasta I kvartalis aastatagusest väiksemaks. Sel perioodil toodeti Eestis õlut 24,8 mln liitrit, mida oli 4 mln liitri võrra ehk 14% aastatagusest vähem. 2009. aasta I kvartalis vähenes nii lahja kui kange õlle tootmine. Langus oli suurem lahja õlle osas (-15%), kange õlle tootmine kahanes 7%. Seetõttu muutus ka õlle tootmise struktuur – lahja õlu (alk. sisaldus alla 6%) moodustas õlle kogutoodangust käesoleva aasta I kvartalis 77% (2008.a I kv 79%) ning kange õlu (alk. sisaldus üle 6%) vastavalt 23% kogutoodangust (2008.a I kv 21%). Kohaliku õlle müügikogus siseturule vähenes 2009. aasta I kvartalis 13%, sealjuures lahja õlle müük oli 9,5% ja kange õlle müük 18% väiksem kui aasta tagasi. Samal ajal oli ka Eestis toodetud õlle eksport mullusest mõnevõrra väiksem (-2%). Endiselt realiseeriti suurem osa kodumaisest õlletoodangust kohalikul turul (2009.a I kv 85%; 2008.a I kv 83%).

Joonis 5

Allikas: EKI (hinnanguline)

Eesti suurimate õlletootjate AS Saku Õlletehase ja AS A. Le Coqi summeeritud osakaal õlle kogutoodangus ei ole aastaga muutunud ning ulatus 84%-ni. Mõlema ettevõtte toodangu maht oli I kvartalis langusrendil, kusjuures AS A. Le Coqi toodangumaht oli kahanenud kiiremini kui konkurendil.

Väliskaubandus

2009. aasta esimese 3 kuuga eksporditi õlut Eestist 33,1 mln krooni eest ja imporditi 26 mln krooni eest. Seega oli õlle väliskaubandusbilanss endiselt positiivne. Õlle ekspordikäive oli 14% väiksem kui aasta tagasi ning selle languse põhjuseks oli väljamüüdud koguste ligi 30%-line vähenemine. Õlle ekspordihinnad olid 2009. aasta I kvartalis 22% kõrgemad aastatagusega võrreldes. Õlut eksporditi Eestist kokku 3,9 mln liitrit, millest 82% oli Eesti tootjate valmistatud õlu ning ülejäänud reeksport.

Tabel 13

Õlle rahaline kogueksport ja -import ning ekspordi- ja impordihinnad I kvartalis 2007-2009

	Hind, kr/l			Käive, mln kr			
	2007 I kv	2008 I kv	2009 I kv	2007 I kv	2008 I kv	2009 I kv	'09 I kv/ '08 I kv, +/- %
Eksport	5.98	7.02	8.57	33,8	38,5	33,1	-14,0
Import	8.94	9.59	10.33	24,3	31,9	26,1	-18,3

Allikas: SA

Tabel 14

Õlletoodang, kogueksporti ja -impordi kogused I kvartalis 2007-2009 (tuh liitrit)

	2007 I kv	2008 I kv	2009 I kv	'09 I kv/ '08 I kv, +/- %
Toodang	30 510	28 810	24 770	-14,0
Eksport	5 659	5 481	3 861	-29,6
Import	2 719	3 328	2 525	-24,1

Allikas: SA

Eestist eksporditi õlut põhiliselt kolme riiki: Lätti, Soome ja Leetu. Lätti ja Soome väljaveetud õllekogused olid praktiliselt võrdsed ning riigid hõlmasid mõlemad 1/3 õlle kogueksportist, Leedu osakaal õlle ekspordimahus oli 2009. aasta I kvartalis 29% (2008.a I kv 28%). Lätti müüdi õlut aastatagusega võrreldes 2,3 korda vähem, Leetu üle neljandiku vähem, Soome aga peaaegu poole võrra rohkem. Teistesse riikidesse müüdü kogused hõlmasid 5% õlle kogueksportist.

Tabel 15

Õlle kogueksport riigiti 2008-2009 aasta I kvartalis

	1000 liitrit		'09 I kv/ '08 I kv, %	Osakaal, %	
	2008 I kv	2009 I kv		2008 I kv	2009 I kv
Läti	2 956	1 290	-56,4	54	33
Soome	863	1 282	48,5	16	33
Leedu	1 537	1 102	-28,3	28	29
Teised	125	187	49,6	2	5
Kokku	5 481	3 861	-29,6	100	100

Allikas: SA

Õlle impordikäive vähenes 2009. aasta 3 esimese kuuga 18% 2008. aasta sama perioodiga võrreldes. Vaatamata sellele, et õlle impordihinnad olid 8% kõrgemad kui aasta tagasi, jäi impordikäive aastatagusest väiksemaks ligi neljandiku võrra väiksemate impordikoguste tõttu. Enim õlut imporditi endiselt Soomest, kust sisseveetud kogused olid küll 65% väiksemad kui aasta tagasi, kuid need moodustasid ligi viiendiku vaadeldaval perioodil Eestisse sisseostetud õllemahust. Impordis teisel kohal, osakaaluga 19%, püsis Venemaa ning sealt imporditi õlut 13% aastatagusest rohkem. Tähtsuselt kolmandaks õlle impordiriigiks oli Holland, kust sisseveetud kogused olid 3% suuremad kui aasta tagasi ning moodustasid 11% sisseveetud õllest. Tšehhist osteti sisse 8% imporditud õllest (aasta tagasi 5%) ning kogused olid viiendiku võrra suuremad kui 2008. aasta esimesel 3 kuul. Vaadeldaval perioodil suurenes õlle import Ukrainast ja Saksamaalt, sealjuures viimase mahud kasvasid eriti kiiresti (2 korda) ning mõlema riigi osakaalud õlle koguimpordis olid 6%. Teiste riikide õllekogused hõlmasid kokku 29% selle joogi koguimpordist I kvartalis.

Tabel 16

Õlle koguseline import riigiti 2008-2009. aasta I kvartalis

	1000 liitrit		'09 I kv/ '08 I kv, %	Osakaal, %	
	2008 I kv	2009 I kv		2008 I kv	2009 I kv
Soome	1 527	531	-65,2	46	21
Venemaa	424	477	12,7	13	19
Holland	279	287	3,0	8	11
Tšehhi	168	204	21,4	5	8
Ukraina	107	160	49,7	3	6
Saksamaa	64	138	114,8	2	6
Teised	759	728	-4,2	23	29
Kokku	3 328	2 525	-24,1	100	100

Allikas: SA

Hinnad

2009. aasta I kvartalis olid õlled Eesti kauplustes 21% kallimad kui aasta tagasi, kusjuures lahjad õlled kallinesid 17% ja kanged õlled peaaegu neljandiku võrra. Suurem osa õlle hinnatõusust on ettevõtete (tootjad ja/või kauplused) poolne hinnalisa, sest aktsiisimäära tõusust ja sellest suureneva käibemaksusumma tõttu kallines lahja õlu aastatagusega võrreldes 3,3%, kange õlu 5,7%. Kuna ka linnaste impordihinnad olid käesoleva aasta I kvartalis 3% madalamad kui aasta tagasi, siis on näha, et õlletootjad ja/või kaubandus kompenseerisid õlle müügi- mahtude langust toodete hinnatõusuga. Eesti õlle tarbijad on üsna kaubamärgitruud ning on sellise hinnatõusu üldise toidukaupade odavnemise ja ostujõu alanemise tingimustes vastu võtnud. Osa õlle keskmise hinna tõusust on tingitud ka mõne odavama sordi müügilt kadumisest ja kallima sordi müügiletulekust.

Käesoleva aasta II kvartalis õlle hinnad Tallinna kauplustes oluliselt ei muutunud, Eestis keskmiselt lahja õlu veidi odavnes, kange õlle hind ei muutunud I kvartaliga võrreldes.

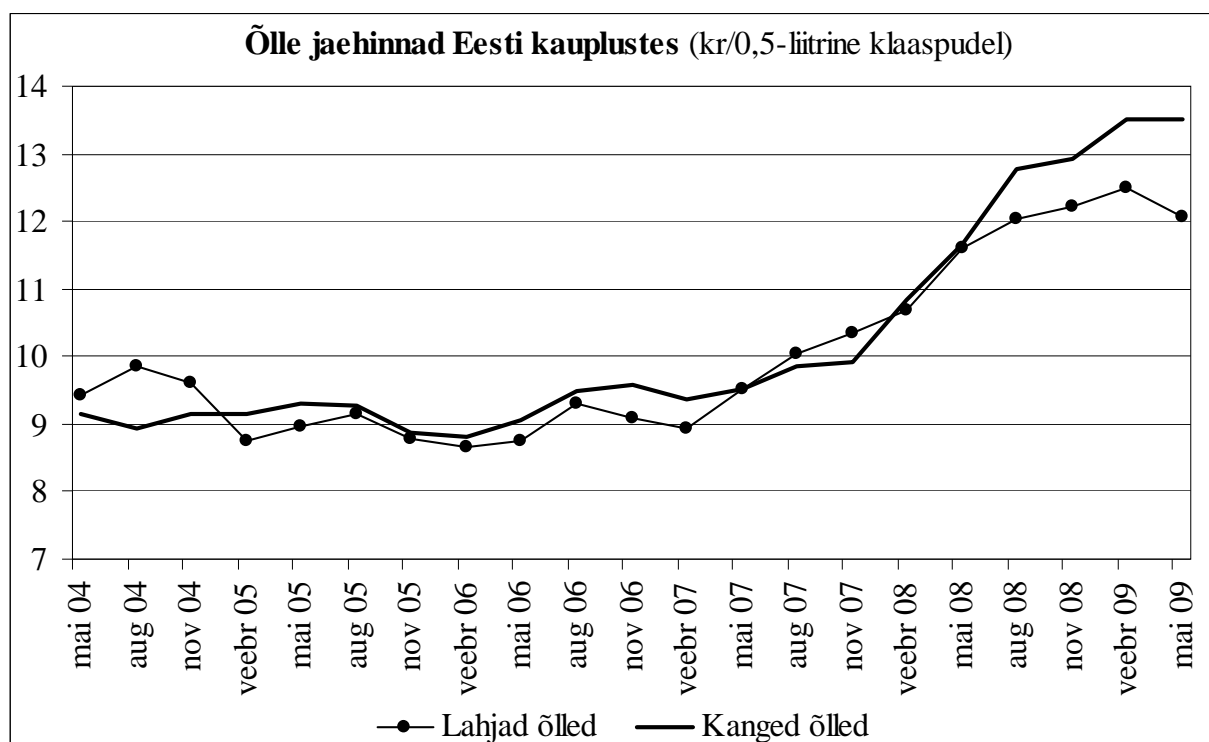
Tabel 17

Eesti õlle keskmised jaehinnad kauplustes
(0,5-liitrise klaaspudeli hind kroonides koos pandipakendi maksumuse ja käibemaksuga)

	Veebr. 2008	Aug. 2008	Nov. 2008	Veebr. 2009	Muutus veebr.09/ veebr.08, %	Mai 2009
Eestis keskmiselt	10.76	12.39	12.58	13.01	20,9	12.79
Lahja õlu <6%	10.69	12.03	12.23	12.51	17,0	12.06
Kange õlu >6%	10.83	12.76	12.94	13.50	24,7	13.51
Tallinnas keskmiselt	11.03	12.17	12.62	13.15	19,2	13.18
Lahja õlu <6%	10.99	11.76	12.28	12.68	15,4	12.54
Kange õlu >6%	11.08	12.58	12.96	13.62	22,9	13.82

Allikas: EKI

Joonis 6

Allikas: EKI

EKI rahvusvaheline hinnavaatlus näitas, et populaarsemate **õlled** keskmine hind Tallinna supermarketites (Saku Originaal, A. Le Coq Premium) oli 2009. aasta märtsi algul kõrgem peaaegu kõikide vaatluse all olnud pealinnade populaarsemate kodumaiste õlledega võrreldes. Erandiks oli vaid kõrge aktsiisimaksuga Helsingi, kus õlle hind oli 2 korda kõrgem kui Tallinnas. See näitab eesti õlle konkurentsivõime langust ning meie turu atraktiivsuse suurenemist importõlledele. Riias kallines õlu nii eelmise aasta märtsiga kui ka detsembriga võrreldes, vastavalt 10% ja 2%. Vilniuse supermarketites oli õlle hinnatõus eelmise aasta I kvartaliga võrreldes aeglasem (+2,4%) ning eelmise aasta lõpuga võrreldes toimus 7%-ne hinnalangus. 2009. aasta I kvartalis eelmise aasta sama perioodiga võrreldes oli õlu oluliselt

odavam mitmes Euroopa riigi pealinnas - nt Varssavis ulatus langus 28%-ni, Stockholmis 26%-ni, veidi vähem langesid hinnad Helsingis (-12%) ja Berliinis (-8%). Suuremas osas vaatluse all olnud pealinnades oli õlu 2009. aasta I kvartalil odavam või samas hinnas kui eelmise aasta lõpus, kusjuures kõige suurem langus toimus viimase kvartaliga Stockholmis (-20%) ja kõige kiirem kasv Bratislavas (+4,2%).

Tabel 18

Õlle hinnad Euroopa pealinnade supermarketites 2007-2008. aastal
(kuu esimese nädala seisud, kr)

Pealinn	Õlu hele, 4,3-4,7%, 0,5 l koos pandipakendi maksumuse ja km-ga			
	märts 2008	september 2008	detsember 2008	märts 2009
Tallinn	11.74	12.35	13.47	12.66
Riia	9.13	9.80	9.80	10.02
Vilnius	9.02	8.96	9.92	9.24
Varssavi	10.83	11.89	-	7.81
Praha	6.19	5.58	6.54	6.21
Bratislava	6.93	7.33	7.31	7.62
Budapest	7.89	-	8.47	8.39
Berliin	12.78	11.97	11.73	11.73
Helsingi	30.27	22.68	28.16	26.68
Amsterdam	11.65	11.45	12.20	12.34
Stockholm	15.85	16.08	14.73	11.77

Allikas: EKI

4. LAHJAD ALKOHOLSED JOOGID

Tootmine

Varasematel perioodidel kajastasid Statistikaameti andmed lahjade alkoholsete jookide tootmist kolme tootegrupi lõikes: lahjad segatud piiritusjoogid (long drink jms), kääritatud joogid (siidrid ja mõdu) ja puuvilja-marjaveinid. Alates 2009. aastast on Statistikaamet muutnud andmete kogumise metoodikat, mille järgi mõdu tootmismahud on toodud välja eraldi ning segatud piiritusjoogid ja kääritatud joogid (va mõdu) on koondatud ühte gruppi ning puuvilja- marjaveinide mahtusid kajastatakse endiselt eraldi. Selleks, et käesolevas ülevaates toodud andmed oleksid võrreldavad ka varasemate perioodidega, on mõdu tootmismahud endiselt arvestatud lahjade alkoholsete jookide tootmise üldmahu hulka. Mõdutoodang moodustas 2009. aasta I kvartalis 5% lahjade alkoholsete jookide kogutoodangust (2008.a I kv ligi 19%).

Lahjasid alkoholsete jooke toodeti Eestis 2009. aasta I kvartalis 4,2 mln liitrit ning nende jookide tootmismahud on teist aastat järjest tugevalt langustrendil. Antud jookide toodang kahanes aastaga ligi 2,2 mln liitri võrra ehk 34% (2008.a I kv 6,4 mln l), kusjuures suur langus toimus nii lahjade segatud piiritusjookide kui ka kääritatud jookide (sh siidri) osas. Nende jookide toodang vähenes eelkõige siseturu väiksema nõudluse tõttu. Vähenes ka ekspordimahud (-0,4 mln l), kuid oluliselt suurem langus tekkis siiski väiksemast siseturumüügist.

Tabel 19

Lahjade alkoholsete jookide toodang I kvartalis 2007-2009 (mln liitrit)

	2007 I kv	2008** I kv	2009 I kv	09 I kv/08 I kv, %
Kokku lahjad alkoholsete joogid*	8,51	6,36	4,19	-34,1
sh EKI hinnangul lahjad segatud piiritusjoogid	4,39	3,04	2,22	-27,0
kääritatud joogid	4,12	3,32	1,97	-40,7
sh siider	2,95**	2,12	1,44	-32,0
puuvilja- ja marjaveinid	1,17**	1,20	0,53	-55,8

* EKI arvestused

** andmed korrigeeritud

Allikad: SA, EKI

EKI arvestusel, mis tugineb tootjatelt saadud andmetel, toodeti Eestis 2009. aasta I kvartalis 2,2 mln liitrit **lahjasid segatud piiritusjooke** ning see kogus oli 27% väiksem kui aasta tagasi. Tootmise languse põhjuseks oli neljandiku võrra väiksem müük siseturule, samas nende jookide ekspordimahud olid suuremad kui aasta tagasi. Jätakuvalt oli nimetatud jookide turuliidriks Eestis AS A. Le Coq, AS Saku Õlletehas oli teisel positsioonil. Kahe tootja summeeritud osakaal ulatus 88%-ni kogutoodangust (2008.a I kv 94%). Juhtivate tootjate turuosa vähenemise põhjustas mõlema ettevõtte toodangu langus, seevastu AS Altia Eesti suurendas nende jookide tootmist, kuid tema osatähtsus oli veel väike. Aastatagusega võrreldes jäi segatud piiritusjookide tootmismahud AS Liiwi Heliisis oluliselt väiksemaks ning sellega vähenes

ka ettevõtte osatähtsus nende jookide kogutoodangus peaaegu olematuks. Valdav osa (91%) Eestis toodetud lahjadest segatud piiritusjookidest müüdi endiselt siseturule ning seda oli 7%-punkti rohkem eelmise aasta sama perioodiga võrreldes.

EKI hinnangul toodeti **siidreid** Eestis 2009. aasta I kvartalis 1,4 mln liitrit, seda oli kolmandiku võrra vähem kui 2008. aasta I kvartalis (2008.a I kv 2,1 mln liitrit). Ka nende toodete müük vähenes nii sise- kui ka välisurul. Analoogselt varasemate aastatega oli suurimaks siidritootjaks Eestis AS A. Le Coq ja teisel positsioonil püsis AS Saku Õlletehas. Mõlema ettevõtte toodangu maht liikus langustrendil võrreldes aastatagusega. Vaatlusperioodil müüdi kohalikust siidritoodangust rohkem kui $\frac{3}{4}$ Eesti turul (2008.a I kv 52%).

SA andmetel toodeti 2009. aasta I kvartalis Eestis **puuvilja- ja marjaveine** vaid 530 tuh liitrit, mida oli 56% vähem kui eelneva aasta I kvartalis (2008.a I kv 1,2 mln l). Naturaalsete ja kangendatud marjaveinide tootmise proportsioonid ei ole aastaga muutunud - 97% toodetud veinidest olid kääritamismeetodil saadud naturaalsed puuvilja- ja marjaveinid ja 3% toodangu moodustasid kangendatud veinid. Mõlema veinitüübi tootmismahut oli käesoleva aasta I kvartalis väiksem kui aasta tagasi, kusjuures naturaalseid veine toodeti 56,2% ja kangendatud veine 36,3 aastatagusest vähem. Suurimaks kangendatud veinide tootjaks Eestis oli analüüsitaval perioodil AS Valtu Vein. Vähesel määral tootis neid ka AS Liiwi Heliis.

Osa Eestis toodetud puuvilja- ja marjaveinidest kasutatakse viimastel aastatel ära siidritootmise tooraineks, osa müüakse turul lauaveinidena. Siidritootmise vähendamine mõjutab ka nende tooraineks kasutatavate veinide toodangu mahtu, mis oli käesoleva aasta esimesel kolmel kuul 73% väiksem kui aasta tagasi. Selle tulemusel langes nende veinide osatähtsus Eesti puuvilja- ja marjaveini kogutoodangus 66%-lt 2008. aasta I kvartalis kuni 39%-ni 2009. aasta I kvartalis. Vaadeldaval perioodil oli naturaalseid veinide põhiliseks tootjaks AS Linda Nektar, kellele kuulus valdav osa siidri toorainena kasutatavate veinide toodangu mahust.

Väliskaubandus

2009. aasta 3 esimese kuuga ulatus lahjade alkoholsete jookide kogueksportikäive 30 mln kroonini (sama oli ka aasta tagasi) ja koguimpordikäive 45 mln kroonini (2008.a 53 mln kr). Seega püsis nende jookide väliskaubakäibe saldo negatiivsena. Üle poole (57%) antud tootegrupi ekspordikäibest moodustas segatud piiritusjookide rahaline eksport, 43% olid kääritatud joogid, millest omakorda ligi poole (47%) moodustas siidrikäive ja ülejäänud muude kääritatud jookide müük välisurule.

Lahjasid alkoholsete jookide eksporditi 2009. aasta I kvartalis koguseliselt 2,9 mln liitrit ning seda oli 12% vähem kui eelmise aasta samal perioodil. Segatud piiritusjooke veeti välja 1,5 mln liitrit ja kääritatud jookide 1,4 mln liitrit.

Tabel 20

Lahjade alkoholsete jookide rahaline põhieksport ja -import ning
ekspordi- ja impordihinnad I kvartalis 2008-2009

	Hind, kr/l		Käive, mln kr		
	2008 I kv	2009 I kv	2008 I kv	2009 I kv	'09 I kv / '08 I kv +/- %
Eksport					
Kokku	9.13	10.40	30,221	30,168	-0,17
sh segatud piiritusjoogid	9.71	11.22	14,492	17,225	18,9
kääritatud joogid	8.67	9.48	15,729	12,943	-17,7
sh siider	8.58	11.83	10,954	6,118	-44,1
Import					
Kokku	12.34	10.24	53,357	44,871	-15,9
sh segatud piiritusjoogid	11.85	9.08	33,446	26,328	-21,3
kääritatud joogid	13.26	12.53	19,911	18,543	-6,9
sh siider	12.07	15.91	7,985	5,890	-26,2

Allikas: SA

Tabel 21

Lahjade alkoholsete jookide põhieksporti- ja -impordikogused
I kvartalis 2008.-2009 (tuh liitrit)

	2008 I kv	2009 I kv	'09 I kv / '08 I kv +/- %
Eksport			
Kokku lahjad alkohoolsed joogid	3 308	2 901	-12,3
sh segatud piiritusjoogid	1 493	1 535	2,8
kääritatud joogid	1 815	1 366	-24,7
sh siider	1 277	517	-59,5
Import			
Kokku lahjad alkohoolsed joogid	4 324	4 381	1,3
sh segatud piiritusjoogid	2 823	2 901	2,8
kääritatud joogid	1 501	1 480	-1,4
sh siider	661	370	-44,0

Allikas SA

Lahjade segatud piiritusjookide kaubavahetuse saldo püsis negatiivseks, kuna nende ekspordikäive ulatus 2009. aasta I kvartalis 17,2 mln kroonini ning oli 1,5 korda väiksem kui impordikäive. Peaaegu pool (48%) Eestist väljaveetud segatud piiritusjookidest müüdi Venemaale. Soome eksporditud kogused olid oluliselt (4,7 korda) suuremad kui aasta tagasi ning hõlmasid 24% (2008.a I kv 5%) antud jookide müügikogusest välisurule. Kui eelmisel aastal oli nende jookide põhiline ekspordi sihtriik Läti (40% nende jookide ekspordikogusest), siis

käesoleva aasta I kvartalis eksporditi sinna neid 2,8 korda vähem ja Läti osakaal langes 14%-ni. Veelgi suurem ekspordilangus on toimunud Leedu suunal, kuhu lahjasid segatud piiritusjooke müüdi Eestist 5,6 korda vähem kui eelmise aasta I kvartalis ning millega Leedu osakaal nende jookide sihtriikide seas langes aastaga 22%-lt 4%-le. Teistesse Balti riikidesse müügi asemel on suurendatud lahjade segatud piiritusjookide müügi mahtusid Ukrainasse, kuhu müüdüd kogused suurenesid aastaga 4,5 korda, hõlmates 9% tootegrupi kogueksportist selle aasta I kvartalis.

Tabel 22

Lahjade segatud piiritusjookide koguseline kogueksport riigiti 2008-2009. aasta I kvartalis

	1000 liitrit		'09 I kv/ '08 I kv, %	Osakaal, %	
	2008 I kv	2009 I kv		2008 I kv	2009 I kv
Venemaa	451	744	64,9	30	48
Soome	78	372	4,7 korda	5	24
Läti	600	214	-64,3	40	14
Ukraina	31	139	4,5 korda	2	9
Leedu	321	57	-82,2	22	4
Teised	11	9	-18,7	1	1
Kokku	1 493	1 535	2,8	100	100

Allikas: SA

Kääritatud jookide ekspordikäive oli 2009. aasta I kvartalis 13 mln krooni (2008.a I kv 16 mln kr). Langus tekkis aastatagusest 44% väiksemast siidri ekspordikäibest, muude kääritatud jookide ekspordikäive suurenes. Koguseliselt müüdi kääritatud jooke Eestist välja 2009. aasta I kvartalis kokku 1,4 mln liitrit (2008.a I kv 1,8 mln liitrit), millest hinnanguliselt vaid 348 tuh liitrit (tabel 24) oli kohalike ettevõtete toodang ja ülejäänud tõenäoliselt reeksport. Siidrit eksporditi I kvartalis koguseliselt 60% vähem kui aasta tagasi.

Vaatluse all oleval perioodil müüdi suurem osa (78%) eksporditud kääritatud jookidest teistesse Balti riikidesse, põhiliselt Leetu (63% antud tootegrupi ekspordikogusest). Lähti välja-veetud kogused ulatusid 15%-ni kääritatud jookide ekspordimahust. Mõlemasse riiki nende jookide ekspordikogused vähenesid aastaga oluliselt. Samas suurenes kääritatud jookide eksport Soome, kuhu viidi antud jookide väljaveokogusest 11% (koguseliselt +67%).

Tabel 23

Kääritatud jookide koguseline kogueksport riigiti 2008-2009. aasta I kvartalis

	2008 I kv	2009 I kv	'09 I kv/'08 I kv, +/- %	2008 I kv	2009 I kv
Leedu	1 252	861	-31,3	69	63
Läti	442	209	-52,7	24	15
Soome	92	154	67,5	5	11
Teised	29	142	4,8 korda	2	11
Kokku	1 815	1 366	-24,7	100	100

Allikas: SA

Eestis tegutsevate lahjade alkoholsete jookide tootjate andmetel **eksportisid Eesti tootjad** omatoodetud lahjasid alkoholseid jooke 2009. aasta I kvartalis 522 tuhat liitrit ehk 18% selle tootegrupi kogueksporti kogusest (2008.a I kv 47%; tabel 24). Aastatagusega võrreldes vähenes kõikide lahjade alkoholsete jookide müük välisurule ligikaudu 2/3 võrra.

Tabel 24

Eestis toodetud lahjade alkoholsete jookide ekspordikogused
I kvartalis 2007.-2009 (tuh liitrit)

	2007 I kv	2008 I kv	2009 I kv	'09 I kv/'08 I kv, +/- %
Eksport				
Kokku lahjad alkoholised joogid	2 418	1 566	522	-66,7
sh segatud piiritusjoogid	993	469	174	-63,0
kääritatud joogid	1 425	1 097	348	-68,3
sh siider	1 341	967	297	-69,3

Allikas: EKI

2009. aasta I kvartalis imporditi lahjasid alkoholseid jooke Eestisse 45 mln krooni eest, mida oli 16% vähem kui eelmise aasta I kvartalis. Sellise languse põhjuseks olid 17% madalamad impordihinnad, sisseveetud kogused jäid enam-vähem aastatagusele tasemele. Kokku imporditi selle ajaga Eestisse 4,4 mln liitrit lahjasid alkoholseid jooke, sealjuures segatud piiritusjooke osteti sisse ligi 2 korda rohkem (2,9 mln l) kui kääritatud jooke (1,5 mln l). Neljandiku sisseveetud kääritatud jookide kogustest oli siider.

Lahjasid segatud piiritusjooke imporditi Eestisse 2009. aasta 3 kuuga 2,9 mln liitrit 26,3 mln krooni eest. Suurem osa neist toodi Eestisse Soomest (28% nende impordikogusest), Hollandist (25%) ja Leedust (18%). Lahjade segatud piiritusjookide import Soomest ja Hollandist oli I kvartalis aastatagusega võrreldes oluliselt suurem, teistest sihtriikidest toodud kogused olid aga väiksemad kui aasta eest.

Tabel 25

Lahjade segatud piiritusjookide koguseline koguimport riigiti 2008-2009. aasta I kvartalis

	1000 liitrit		'09 I kv/ '08 I kv, %	Osakaal, %	
	2008 I kv	2009 I kv		2008 I kv	2009 I kv
Soome	526	813	54,5	19	28
Holland	41	729	+18 korda	2	25
Leedu	638	533	-16,6	23	18
Saksamaa	135	115	-14,4	5	4
Mehhiko	134	108	-19,8	5	4
Ukraina	174	99	-43,2	6	4
Teised	1 143	504	-55,9	40	17
Kokku	2 822	2 901	2,8	100	100

Allikas: SA

Kääritatud jooke imporditi Eestisse 2009. aasta I kvartalis 1,5 mln liitrit 18,5 mln krooni eest. Sellest siidreid oli 370 tuh liitrit, müügikäibega 5,9 mln krooni. Kääritatud jookide impordikäive oli mullusest 6,9% väiksem ja impordikogus 1,4% väiksem. Üle poole (52%) imporditud kääritatud jookide kogusest oli pärit Soomest ning vaatamata sellele, et Soomest toodi I kvartalis neid jooke neljandiku võrra vähem, oli Soome endiselt suurim kääritatud jookide impordimaa. Kääritatud jookide impordikogused suurenesid mullusega võrreldes Leedust, Saksamaalt, Rootsist, Poolast ja Venemaalt.

Tabel 26

Kääritatud jookide koguseline koguimport riigiti 2008-2009. aasta I kvartalis

	1000 liitrit		'09 I kv/ '08 I kv, %	Osakaal, %	
	2008 I kv	2009 I kv		2008 I kv	2009 I kv
Soome	1 040	775	-25,5	69	52
Leedu	107	268	+2,5 korda	7	18
Saksamaa	91	135	47,3	6	9
Rootsi	87	121	38,7	6	8
Poola	44	51	15,2	3	4
Venemaa	...	35	-	-	2
Teised	132	97	-26,5	9	7
Kokku	1 501	1 480	-1,4	100	100

Allikas: SA

Hinnad

Kodumaine **siider** kallines kauplustes peale aktsiisimäärade tõusu ning peale seda on siidri jaehinnad vähehaaval langenud. 1,5-liitrisel plastpudelil siidri keskmine jaehind oli nii Eestis tervikuna kui Tallinnas 2009. aasta I kvartalis kõrgem kui 2008. aasta I kvartalis, mil toimunud oli alles esimene maksumäära tõus. Aktsiisimäärade tõusu ja sellest suureneva käibemaksusumma tõttu kallines siider kauplustes 2008. aasta veebruarist käesoleva aasta veebruarini 4,5%. Kuna tegelik hinnatõus oli Eestis keskmiselt 6,6%, siis 2,1%-line hinnalisa oli ettevõtete (tootjad ja/või kaubandus) poolne.

Eelmise kvartaliga võrreldes kodumaine siider kauplustes odavnes kuni paar protsenti. Tallinnas ja Eestis keskmiselt siidri hindades 2009. aasta veebruaris suurt vahet ei olnud. Käesoleva aasta II kvartalis siidri kerge hinnalangus vähenenud nõudluse ja elanike ostujõu languse tõttu jätkus.

Tabel 27

Siidri ja marjaveinide keskmised jaehinnad kauplustes (kr)

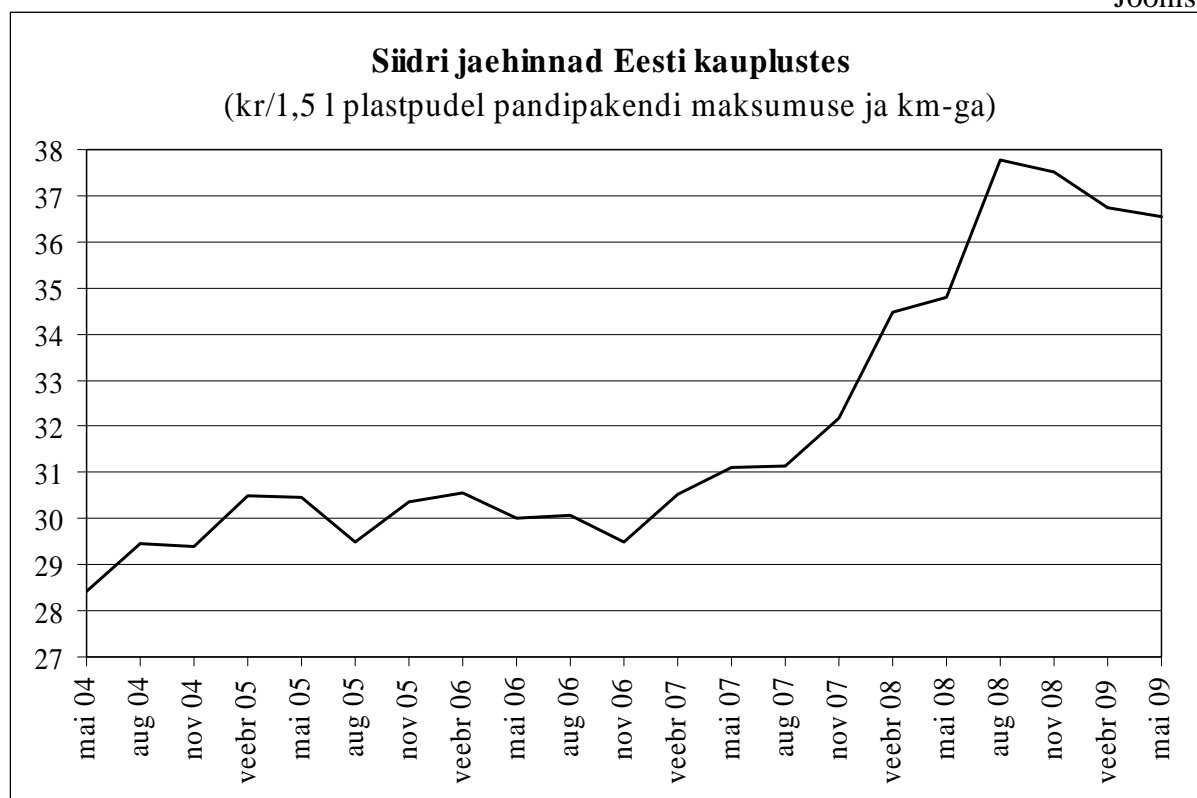
	Veebr. 2008	Aug. 2008	Nov. 2008	Veebr. 2009	Muutus veebr.09/ veebr.08, %	Mai 2009
Siider*						
Eestis keskmiselt	34.46	37.76	37.51	36.75	6,6	36.55
Tallinnas keskmiselt	34.10	38.23	37.40	37.00	8,5	36.67
Marjaveinid**						
Eestis keskmiselt	39.47	40.10	41.21	41.65	5,5	40.56
Tallinnas keskmiselt	40.19	37.86	39.49	40.28	0,2	39.12

* 1,5-liitrise plastpudeli hind kroonides koos pandipakendi maksumuse ja käibemaksuga

** 0,5-liitrise klaaspudeli hind kroonides koos käibemaksuga

Allikas: EKI

Joonis 7

Allikas EKI

Kodumaiste **marjaveinide** Eesti keskmised jaehinnad olid 2009. aasta I kvartalis 5,5% kõrgemad kui aasta tagasi. Samal ajal Tallinnas ei ole hinnamuutust toimunud. Kuna marjaveinide aktsiisimäär 2008. aastal ei suurenenud, siis hinnatõus oli algatatud ettevõtete poolt.

Jooksva aasta II kvartalis olid nii siidrid kui marjaveinid odavamad I kvartaliga võrreldes ja seda nii üle Eesti kui ka Tallinnas.

5. ETÜÜLALKOHOL KANGUSEGA ÜLE 80% (PIIRITUS)

Tootmine

Alates 2008. aasta teisest poolaastast rektifitseeritud etanooli (piirituste) tootmine Eestis lõpetati.

Väliskaubandus

Kuna piirituse tootmine on lõpetatud, ei toimunud ka selle toote müüki välisturule.

Piiritust imporditi käesoleva aasta I kvartalis Eestisse 504 tuh liitrit ligi 6,9 mln krooni eest. Seda oli kolmandiku võrra vähem kui eelmise aasta samal perioodil. Impordikäibe langus toimus impordikoguse 39%-lise vähenemise tõttu, samas impordihinnad olid 9% kõrgemad kui aasta tagasi.

Soomest piirituse impordikogus küll vähenes, kuid Soome oli jätkuvalt tähtsaimaks importpiirituse päritoluriigiks. Sealt toodi üle poole (56%) piirituse impordikogusest. Erinevalt varasematest perioodidest veeti piiritust sisse ka Slovakkias (23%) ja Hollandist (13%). Lätist imporditi piiritust I kvartalis 65% vähem kui eelmise aasta I kvartalis ja Läti piirituse osakaal piirituse koguimpordis langes aastaga 11%-lt 6%-le. Teiste riikide sisseveokogused moodustasid vaid 2% toote koguimpordist.

Tabel 28

Rektifitseeritud etanooli rahaline kogueksport ja -import ning ekspordi- ja impordihinnad I kvartalis 2007-2009

	Hind, kr/l			Käive, mln kr			
	2007 I kv	2008 I kv	2009 I kv	2007 I kv	2008* I kv	2009 I kv	'09 I kv/ '08 I kv +/- %
Eksport	12.38	13.92	...	7,145	6,246
Import	9.43	12.48	13.60	8,652	10,298	6,856	-33,4

Allikas: SA

*SA andmed korrigeeritud

Tabel 29

Rektifitseeritud etanooli toodang, kogueksporti ja -impordi kogused I kvartalis 2007-2009 (tuh liitrit)

	2007 I kv	2008 I kv	2009 I kv	'09 I kv/'08 I kv +/- %
Toodang	1,496	0,973
Eksport	577	450
Import	918	825	504	-38,9

Allikas: SA

Tabel 30

Rektifitseeritud etanooli koguseline import riigiti 2008-2009. aasta I kvartalis

	1000 liitrit		'09 I kv/ '08 I kv +/- %	Osakaal, %	
	2008 I kv	2009 I kv		2008 I kv	2009 I kv
Soome	322	284	-11,7	39	56
Slovakkia	...	114	...	0	23
Holland	...	66	...	0	13
Läti	92	32	-65,4	11	6
Teised	411	8	-98,0	50	2
Kokku	825	504	-38,9	100	100

Allikas: SA

6. VIINAMARJAVEIN JA VERMUT

Kuna neid jooke Eestis ei toodeta, siis vaatluse all on vaid väliskaubanduse andmed.

Viinamarjavein

SA andmetel eksporditi käesoleva aasta 3 kuuga viinamarjaveine 707 tuhat liitrit 34 mln krooni eest ning imporditi 3,4 mln liitrit 141 mln kroonini eest. Kuna Eestis puudub viinamarjaveinide tootmine, siis tegelikult on eeltoodud ekspordimahud Eestit läbinud transiitvedu. Osa veinide impordist ja ekspordist teostasid Eesti firmad, osa tõenäoliselt välisfirmad. Viinamarjaveini ekspordi sihtriikide seas oli esikohal Soome (osakaal 43%), Läti hõlmas 26% veini koguekspordist, kolmandal positsioonil oli Venemaa, kuhu veeti välja 15% viinamarjaveinide mahulisest ekspordist.

Tabel 31

Viinamarjaveini rahaline kogueksport ja –import ning ekspordi- ja impordihinnad I kvartalis 2008-2009

	Hind, kr/l		Käive, mln kr		
	2008 I kv	2009 I kv	2008 I kv*	2009 I kv	'09 I kv/ '08 I kv +/- %
Eksport	51.13	48.30	34,058	34,199	0,4
Import	38.38	41.75	123,063	140,721	14,3

*SA andmed korrigeeritud

Allikas: SA

Tabel 32

Viinamarjaveini koguekspordi ja –impordi kogused I kvartalis 2008-2009 (tuh liitrites)

	2008 I kv*	2009 I kv	'09 I kv/'08 I kv, +/- %
Eksport	666	707	6,2
Import	3 207	3 371	5,1

*SA andmed korrigeeritud

Allikas: SA

Kui Eestisse sisseveetud viinamarjaveini kogusest maha arvata eksporditud maht, siis võib öelda, et Eesti turule jäi kogu imporditud veinikogusest 2009. aasta I kvartalis 2,7 mln liitrit. Seda oli 8% rohkem kui aasta tagasi (2008.a I kv 2,5 mln l). Seega on vein ainsaks alkohoolseks joogiks mille müük Eestis suureneb jätkuvalt. Selle üheks põhjuseks on püsiv maksupoliitika, sest veinide aktsiisimäärasid 2008. aastal ei tõstetud ning seetõttu muutusid veinid turul teiste alkohoolsete jookidega võrreldes konkurentsivõimelisemaks.

Viinamarjaveine imporditi Eestisse 2009. aasta I kvartalis 40 riigist. Endiselt oli olulisimaks importveini päritoluriigiks Hispaania, kust sisseveetud kogused moodustasid 21% veini koguekspordist. Pingereas järgmisteks oli Prantsusmaa, kelle toodang hõlmas 12% sisseostetud vei-

ni kogusest, Itaalia veinid moodustasid 10% ja Tšiilis toodetud veinid 9% viinamarjaveinide impordikogustest.

Tabel 33

Viinamarjaveini koguseline import riigiti 2008.-2009.aasta I kvartalis

	1000 liitrit		'09 I kv/ '08 I kv, +/- %	Osakaal, %	
	2008 I kv	2009 I kv		2008 I kv	2009 I kv
Hispaania	687	696	1,3	21	21
Prantsusmaa	337	415	23,0	11	12
Itaalia	249	345	38,4	8	10
Tšiili	471	308	-34,6	15	9
Rumeenia	169	246	45,6	5	7
Lõuna-Aafrika	118	217	83,9	4	7
Vabariik					
Ungari	239	215	-9,9	7	6
Argentiina	120	186	55,9	4	6
Teised	817	743	-9,1	25	22
Kokku	3 206	3 371	5,1	100	100

Allikas: SA

Vermut

Vermutit eksporditi SA andmetel 2009. aasta I kvartalis Eestist 22 tuh liitrit 446 tuh krooni Eest ja imporditi Eestisse 96 tuh liitrit 2,9 mln krooni eest. Andmed näitavad impordikäbe 6,5 kordset ülekaalu.

Eesti turul müüdi käesolev aasta I kvartalis hinnanguliselt 74 tuh liitrit vermutit.

Tabel 34

Vermuti rahaline kogueksport ja -import ning ekspordi- ja impordihinnad I kvartalis 2008-2009

	Hind, kr/l		Käive, mln kr		
	2008 I kv	2009 I kv	2008 I kv*	2009 I kv	'09 I kv/ '08 I kv +/- %
Eksport	31.07	19.93	0,138	0,446	3,2 korda
Import	37.34	30.20	5 311	2 914	-45,1

*SA andmed korregeeritud

Allikas: SA

Tabel 35

Vermuti kogueksporti ja -impordi kogused
I kvartalis 2008-2009 (tuh liitrites)

	2008 I kv*	2009 I kv	'09 I kv/'08 I kv, +/- %
Ekspord	4	22	5,5 korda
Import	142	96	-32,4

*SA andmed korrigeeritud

Allikas: SA

Tabel 36

Vermuti koguseline import riigiti 2008.-2009.aasta I kvartalis

	1000 liitrit		'09 I kv/ '08 I kv, +/- %	Osakaal, %	
	2008 I kv	2009 I kv		2008 I kv	2009 I kv
Itaalia	80	38	-52,2	56	39
Holland	23	15	-35,3	16	16
Hispaania	18	13	-30,4	13	13
Leedu	1	12	9,5 korda	1	13
Teised	20	18	-7,4	14	19
Kokku	142	96	-32,2	100	100

Allikas: SA

Vermuti impordikogused vähenesid seni kõigist olulisematest impordiriikidest. Kuid endiselt toodi vermutit enim Eestisse Itaaliast ning sealt ostetud kogused moodustasid 39% selle toote koguimpordist. Teisel kohal oli Holland, kust osteti sisse 16% imporditud vermutist. Hispaania ja Leedu osatähtsus oli võrdselt 13%.

KOKKUVÕTE

Alkoholi aktsiisimäärade tõus 2008. aastal ning sellega kaasnenud alkoholsete jookide hinnatõus ning samal ajal üleüldine majandussurutis on Eesti alkoholisektorile mõjunud negatiivselt. SA andmetel olid 2009. aasta I kvartalis kõikide alkoholsete jookide **tootmismahud** Eestis väiksemad kui eelmise aasta I kvartalis. Erandiks olid SA andmetel kanged alkoholised joogid, mille tootmine püsis eelmise aasta tasemel. Kuid eelmise aasta I kvartali tootmismahud oli aktsiisitõusu eelsete ettetootmise tõttu tavapärasest väiksem. Õlut toodeti I kvartalis 14% ning lahjasid alkoholiseid jooke 29% vähem kui 2008. aasta 3 esimese kuuga. Suurim langus toimus puuvilja- ja marjaveinide tootmises (-56%). Rektifitseeritud etanooli (piiritust) 2009. aastal Eestis ei ole toodetud.

Alkoholsete jookide **väliskaubanduse** bilanss oli 2009. aasta I kvartalis jätkuvalt negatiivne. Alkoholiseid jooke eksporditi 264,4 mln krooni eest ning imporditi 393,3 mln krooni eest. Selle tootegrupi väliskaubandus oli I kvartalis oluliselt loium, kui aasta tagasi, vähenenud on nii Eesti tootjate ekspordimahud ja -käibed kui ka alkoholsete jookide (eriti viski) transiitvedu läbi Eesti.

Alkoholsete jookide tarbijahinnaindeks kasvas 2009. aasta I kvartalis aastaga 11,2%. EKI hinnavaatluste andmetel olid käesoleva aasta I kvartalis kõikide populaarsemate kodumaiste alkoholsete jookide Eesti keskmised jaehinnad kauplustes kõrgemad kui aasta tagasi (õlu +21%, džinn +17%, viin +12%, liköör +11%, siider +7%, puuvilja- ja marjaveinid +6%). Hinnatõus Eestis keskmiselt oli enamikes alkoholsete jookide tootegruppides kiirem kui Tallinnas. 2009. aasta II kvartalis kodumaiste alkoholsete jookide jaehinnad valdavalt langesid.

Alkoholsete jookide **jaekäive** oli 2009. aasta I kvartalis 1,03 mlrd krooni, mis oli 4,9% väiksem kui aasta tagasi. Languse põhjuseks oli nii sise- kui välisurul koomale tõmbunud nõudlus, mis tekkis nii kõrgematest jaehindadest Eesti kauplustes kui ka üldisest majanduslangusest.